

Høringsinnspill til Nærings- og fiskeridepartementets arbeid med stortingsmelding om offentlig innkjøp – tillegg.

Vi viser til vårt innspill av 8. mai 2017 (også vedlagt her).

På bakgrunn av møtet i NFD 24. april 2018, og oppfordring fra statssekretær Magnus Thue, ettersender vi tillegg.

Tillegg:

(Strategisk) kompetanse knyttet til samfunnshensyn

Kompetanse blir trolig behørig behandlet i den kommende meldingen. I forlengelsen av dette er det et viktig poeng at man også legger vekt på kompetanse knyttet til samfunnshensyn. IEH sitter i fagrådet for «innkjøpskortet»¹, sammen med andre sentrale aktører. I gruppen er det bred enighet om at samfunnshensyn, slik det er tatt inn i Lov om offentlige anskaffelser, må inntas.

I «Anskaffelsesakademiet»² er det viktig at samfunnshensyn er integrert på linje med regelverk, prosedyre / konkurransegjennomføring og andre sentrale elementer.

I lys av FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter er det også viktig at kompetanse (og ansvar) løftes på strategisk nivå. Det er ledelsen som er ansvarlig for at virksomheten har ansvarlige og bærekraftige anskaffelsespraksiser.

Innspill: Vektlegge betydningen av strategisk kompetanse også når det gjelder samfunnshensyn.

Nye former for samarbeid og koordinering knyttet til samfunnshensyn

Stortingsmeldingen bør behandle samarbeid og koordinert innsats. I samordnet innsats ligger en betydelig forenklings-, harmoniserings- og effektivitetsgevinst, samtidig som man ivaretar krav og forventninger til samfunnshensyn på en god måte.

Med samordning og koordinering tenker vi ikke her på samordnet innkjøp (eksempel Statens Innkjøpssenter) der primærmålet er økonomiske besparelser (lavere priser, samt reduserte kostnader for oppdragsgiver som slipper å gjøre egne anskaffelsesprosesser), men koordinering og samarbeid på nye og smarte måter som skal gi bærekraftige anskaffelsespraksiser på alle forvaltningsnivåer.

Som landets ledende ressursen6ter for utvikling av metodikk og praksis som fremmer menneskerettigheter i offentlig innkjøp besitter vi erfaringer og kunnskap få andre har. Vi ønsker derfor å spille en aktiv rolle. Vi tar gjerne et møte der vi utdyper våre tanker og ideer.³

¹ Innkjøpskortet er et bevis og et sertifikat på kompetanse innen offentlige anskaffelser. Fagplanen i innkjøpskortet er under revidering. I fagrådet sitter NHO, Virke, LO, Initiativ for etisk handel, KS, Nima, Norsk Test, samt representanter for oppdragsgivere.

² Anskaffelsesakademiet er et samarbeid mellom Difi, NHO, LO, Virke, KS og høgskole- og universitetssektoren. <https://www.difi.no/artikkel/2017/11/nytt-anskaffelsesakademi-skal-styrke-anskaffelsesfaget>

³ IEH og NFD har avtalt møte i juni der en mer detaljert presentasjon vil gis. IEH har allerede initiert et prosjekt blant medlemmer. Ikke-medlemmer vil også inviteres.

Innspill: Meldingen bør diskutere ulike måter for samordning og koordinering utover samkjøp gjennom Statens Innkjøpscenter. IEH kan bidra til dette.

Avklare / oppklare myter knyttet til samfunnshensyn

I de 10 årene IEH har jobbet med menneskerettigheter og offentlige anskaffelser lever fortsatt enkelte myter, eller «halvsannheter». En av disse er påstanden om at krav til etterlevelse av grunnleggende menneskerettigheter gir dyrere varer. (En slik påstand vil også kunne gjelde andre samfunnshensyn.)

Oss bekjent finnes det ingen studier som viser at varer blir dyrere (med forbehold om at vi ikke har den fulle oversikt). Etter å ha hørt denne påstanden bli gjentatt igjen og igjen gjorde vi – i mai 2015 - en enkelt undersøkelse blant leverandører, som var blitt «utsatt for» de strengeste kravene til etisk handel (les: de strengeste kvalifikasjonskravene utviklet i IEH-felleskapet). Det ene spørsmålet handlet om hvorvidt leverandører mente varer hadde blitt dyrere når oppdragsgiver stiller slike krav. Det andre spørsmålet handlet om hvorvidt en eventuell prisøkning kunne dokumenteres. Ingen av svarene, hverken på spørsmål 1 eller 2, ga indikasjoner på dyrere varer, og leverandørene var samstemte i sine besvarelser. Det skal understrekes at det var en begrenset undersøkelse.

En annen inngang til påstanden er om spørsmålet er relevant, eller gir mening? Litt forenklet sagt: Dersom det er slik at «lovlig produserte varer» koster mer, gjenspeiler det nettopp prisen på «lovlig produksjon». I dette lyset fremstår påstanden som underlig.

En annen påstand er at (strengt) krav gir begrenset konkurranse. Også denne påstand har vi imøtegått utallige ganger. Svaret er enkelt: God planlegging og god prosess som involverer markedet sikrer god konkurranse.

Vi tror det kan være fornuftig at meldingen bidrar til å oppklare / opplyse om, og eventuelt avlive, myter og (udokumenterte) påstander knyttet til krav om etterlevelse av grunnleggende menneskerettigheter, og eventuelt andre samfunnshensyn.

Innspill: Opplyse og eventuelt avlive myter og/eller udokumenterte påstander som nevnt over.

IEH og våre medlemmer bidrar gjerne med eksempler på god praksis i stortingsmeldingen.

Vennlig hilsen

Heidi Furustøl

Daglig leder

Magne Paulsrud

Seniorrådgiver